

HAMKORLIKDA O`QITISHNING TA'LIM MUASSASALARIDA QO`LLASH MASALALARI

Maxamatova Sharofat Qudratovna

Navoiy Davlat Pedagogika instituti pedagogika

nazariyasi va tarixi mutaxassisligi

1-kurs magistranti.

Tel; +998990353356

Annotatsiya: Zamonamiz kundan-kunga rivojlanib, yangidan-yangi o`zgarishlar innovatsiyalar hayotimizga kirib borar ekan pedagogika fani va amaliyoti ham har doim rivojlanib, yangi pedagogik texnologiyalar bilan boyib boradi. Shaxs ongini rivojlanishida hissa qo`shuvchi ma`naviy-ma`rifiy manbalar ham hozirgi zamon talab va ehtiyojlarini nazarda tutgan holda takomillashmoqda. Pedagogikada hamkorlikda o`qitishni qo`llash sinf jamoasini va auditoriyani muvaffaqiyatlikda birgalikda faol aqliy mehnat qilishga undaydi va yangi bilimlarni o`zlashtirishga samarali xizmat qiladi.

Kalit so`zlar: Kooperativ pedagogika, hamkorlikda o'qitish, inklyuziv, pedagogic texnologiya,

Hamkorlikda o'qitish (kooperativ o'qitish) - bu o'quvchilarning o'zlashtirilgan va samarali o'rganishini ta'minlash uchun bir necha o'qituvchilar yoki mutaxassislar tomonidan amalga oshiriladigan bir qator metod va tajribalar jamiyatidir. Bu uslub o'qitishning o'ziga xos tajribalarini o'z ichiga oladi, o'qituvchilar o'zaro fikr almashish, ko'rsatma va metodlarni o'zlashtirish orqali yangi va samarali o'qitish usullarini yaratishda asoslangan. Hamkorlikda o'qitishning konseptual asoslari bir qator olimlar A.Avloniy, K.D.Ushenskiy, S.Makarenko, J.J.Russo tomonidan qator pedagogik asarlarda e'tirof etilgan. Hamkorlikda o'qitish jarayonida o'qituvchilar o'quvchilarga qo'llab-quvvat berish, tajribalarini ulashish, fikr almashish va tushunchalarni o'zlashtirish uchun birgalikda ishlashadi. Bu usul o'quvchilarga individual yordam berish, guruhda jamiyat tuzish va jismoniy ko'nikmalarni amalda o'rganishda keng imkoniyatlar yaratadi. Hamkorlikda o'qitish o'quvchilarni o'zlashtirilgan o'rganish jarayonida o'zlashtirish, ta'limning qulay va samarali bo'lishini ta'minlaydi. Ushbu usul o'qitishning o'quvchilarga qiziqishlarini oshirish, ularning maslahat olishga odatlanishini va o'zlashtirishga imkoniyat yaratishda katta ahamiyatga ega.

Kooperativ pedagogika, shuningdek, hamkorlikda o'rganish deb ham ataladi, bu o'quvchilar umumiy maqsadga erishish uchun kichik guruhlarda birgalikda ishlaydigan ta'lim usulidir. Ushbu yondashuv faol o'rganish, tanqidiy fikrlash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi va bu o'quv samaradorligini oshirishga va talabalarning motivatsiyasini oshirishga olib kelishi mumkin.

Kooperativ pedagogikaning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u o'quvchilarning faolligini va o'zaro ta'sirini kuchaytiradi. Guruhlarda ishlash orqali o'quvchilar o'z fikrlarini muhokama qilish va munozara qilish, o'z bilim va ko'nikmalarini almashish, bir-biridan o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu materialni chuqurroq tushunishga olib keladi va talabalarga akademik va real sharoitlarda qimmatli bo'lgan muhim muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Kooperativ pedagogika, shuningdek, o'quvchilarda hamjamiyat va tegishlilik tuyg'usini tarbiyalaydi. Umumiy maqsad sari birgalikda ishlash orqali o'quvchilar o'z tengdoshlariga nisbatan mas'uliyat tuyg'usini rivojlantirishlari va guruh ichida qo'llab-quvvatlanayotganini va qadrlanishini his qilishlari mumkin. Bu ishonch va o'z-o'zini hurmat qilish, shuningdek, sinfga tegishli bo'lish hissini oshirishga olib kelishi mumkin.

Bundan tashqari, kooperativ pedagogika yanada inklyuziv va adolatli o'quv muhitini yaratishga yordam beradi. Guruhlarda ishlash orqali talabalar bir-birining turli nuqtai nazarlari va tajribalarini o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa to'siqlarni bartaraf etishga va talabalar o'rtasida tushunish va empatiyani rivojlantirishga yordam beradi.

Umuman olganda, kooperativ pedagogika sinfda faol ishtirok etish, hamkorlik va hamjamiyat hissini rag'batlantirish orqali o'quvchilarning o'rganish tajribasini oshirish imkoniyatiga ega. O'qituvchilar o'zlarining o'qitish amaliyotiga hamkorlikda o'rganish strategiyalarini kiritish orqali barcha talabalarning akademik va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi yanada dinamik va inklyuziv o'quv muhitini yaratishga yordam berishi mumkin.

Kooperativ pedagogika - bu hamkorlik, jamoaviy ish va umumiy o'rganish tajribasiga urg'u beradigan ta'lim yondashuvidir. Bu o'quvchilar birgalikda ishlash, fikr almashish va o'z ta'lim jarayonida faol ishtirok etishda yaxshiroq o'rganishadi, degan ishonchga asoslanadi. Kooperativ pedagogikada o'qituvchilar qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv ta'lim muhitini yaratadilar, unda o'quvchilar loyihalar ustida birgalikda ishlashga, muammolarni jamoa bo'lib hal qilishga, guruh muhokamalari va tadbirlarga jalb qilinadi. Bu yondashuv tanqidiy fikrlash, muloqot

qobiliyatlari va ijtimoiy rivojlanishga yordam beradi, chunki talabalar bir-birlarining hissalarini hurmat qilishni va qadrlashni o'rganadilar.

Kooperativ pedagogika, shuningdek, talabalarning kelib chiqishi, tajribasi va qarashlarining xilma-xilligini qadrlaydi va u har bir kishi o'zini qo'shilishi va qadrlanishini his qiladigan o'quv hamjamiyatini yaratishga qaratilgan. Birgalikda ishlash orqali talabalar bir-biridan o'rganishlari va mavzuni chuqurroq tushunishlari mumkin. Hamkorlik pedagogikasi talabalarning faolligini, motivatsiyasini va akademik muvaffaqiyatini rag'batlantiradigan ijobiy va hamkorlikdagi o'quv muhitini rivojlantiradi. Shuningdek, bu talabalarga jamoada ishlash, muloqot qilish va muammolarni hal qilish kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, bu ularning kelajakdagi shaxsiy va professional faoliyati uchun qimmatlidir.

Kooperativ pedagogika o'zining ko'p afzalliklariga qaramay, ba'zi qiyinchiliklarni ham keltirib chiqaradi. Muammolardan biri guruhlar ichida tengsiz ishtirok etish imkoniyatidir, bunda ba'zi talabalar muhokamada yoki ishda ustunlik qilishlari mumkin, boshqalari esa chetda qolishi mumkin. O'qituvchilar barcha talabalar o'z hissalarini qo'shish va tajribadan o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishlarini ta'minlash uchun guruh dinamikasini faol ravishda kuzatib borishlari va yordam berishlari kerak.

Yana bir muammo - guruhlar ichida nizolar yoki kelishmovchiliklar yuzaga kelishi mumkin. O'qituvchilar nizolarni qanday hal qilish va samarali muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha ko'rsatmalar berishlari kerak.

Bundan tashqari, kooperativ pedagogika guruh faoliyatining o'quv maqsadlari va o'quv dasturlari standartlariga mos kelishini ta'minlash uchun ehtiyotkorlik bilan rejalashtirish va tashkil qilishni talab qiladi. O'qituvchilar guruh loyihalari va faoliyatini loyihalash va muvofiqlashtirish uchun qo'shimcha vaqt sarflashlari kerak bo'lishi mumkin.

Bundan tashqari, kooperativ pedagogika barcha talabalar yoki barcha o'quv kontekstlari uchun mos kelmasligi mumkin. Ba'zi talabalar mustaqil ishlashni afzal ko'rishlari mumkin va ba'zi mavzular yoki mavzular individual ta'lim yondashuvlariga ko'proq mos kelishi mumkin.

Va nihoyat, hamkorlikdagi o'quv muhitida baholash va baholash murakkabroq bo'lishi mumkin, chunki guruh sharoitida individual hissalarini baholash qiyin bo'lishi mumkin. O'qituvchilar individual va jamoaviy yutuqlarni tan oladigan adolatli va shaffof baholash strategiyalarini ishlab chiqishlari kerak.

Umuman olganda, kooperativ pedagogika juda ko'p afzalliklarga ega bo'lsa-da, u sinfda samarali amalga oshirilishi uchun ishtirok etish, nizolarni hal qilish, rejalashtirish, individual imtiyozlar va baholash masalalariga diqqat bilan e'tibor berishni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. H.T.Omonova,N.X.Xo`jayev,S.AMadyarova,E.U.Eshchonov “Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat
2. Pedagogika nazariyasi X.Ibragimov,SH.Abdullayeva Toshkent -2008
3. J.Yo`ldoshev“Yangi pedagogik texnologiya: yo`nalishlari, muammolari,yechimlari 1999-yilS.Frene “ Pedagogik asarlar to`plami” 1992-yil.